

G. Mark Boris Andrijanič, predsednik
Strateški svet za digitalizacijo
markboris@gmail.com

V Ljubljani, 22. aprila 2021

ZADEVA: Predlogi za spodbujanje digitalne pismenosti pri vseh segmentih prebivalstva

Spoštovani g. Mark Boris Andrijanič, predsednik Strateškega sveta za digitalizacijo,

Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo (Mreža NVO-VID)¹ si prizadeva za kakovostno življenje v informacijski družbi in za opolnomočenje ljudi s pomočjo digitalnih tehnologij. Mreža NVO-VID povezuje 32 društev, zvez društev, zasebnih zavodov, fundacij, socialnih podjetij in zadrug, od katerih jih ima 7 status nevladne organizacije v javnem interesu na področju razvoja informacijske družbe².

V Mreži NVO-VID pozdravljamo ustanovitev in imenovanje Strateškega sveta za digitalizacijo, katerega delovno področje zajema tudi vzpodbujanje digitalne pismenosti pri vseh segmentih prebivalstva, pripravo mnenj k vprašanjem, pobudam ali predlogom povezanih z digitalizacijo družbe kot celote in spremljanja izvedbo strategij, načrtov in ukrepov na področju digitalizacije (Digitalna Slovenija). Naloge Strateškega sveta so, da za predsednika vlade v roku petih mesecev pripravi okvirni predlog potrebnih sistemskih sprememb.

PREDLOGI

Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo predlaga naslednje predloge sistemskih sprememb in operativnih projektov na področju vzpodbujanja digitalne pismenosti pri vseh segmentih prebivalstva, ki so nanašajo na digitalizacijo družbe kot celote in izvajanje strategije Digitalna Slovenija:

Zaupanje v digitalizacijo

1) Da Ministrstvo za javno upravo do konca leta 2021 pripravi javni razpis za projekte na področju krepitve zaupanja prebivalstva v digitalne tehnologije z digitalnim opismenjevanjem in ozaveščanjem o vplivu digitalnih tehnologij na vsakdanje življenje.

Utemeljitev: Prebivalke in prebivalci Slovenije pozitivno vrednotijo vpliv digitalnih tehnologij na gospodarstvo (81 %, EU: 75 %), ne pa tudi na kakovost življenja posameznikov in družbo. Med najnižjimi v EU (za Slovenijo sta se uvrstili samo Hrvaška in Francija) je bil delež anketirancev, ki menijo, da imajo digitalne tehnologije pozitiven vpliv na njihovo kakovost življenja (61 %, EU: 67 %). Delež posameznikov, ki pozitivno vrednotijo vpliv tehnologij na družbo pa je v Sloveniji (51 %, EU: 64 %) najnižji med vsemi državami EU, kar bi lahko tudi pojasnjevalo oceno podjetij, da nepripravljenost na spremembe predstavlja resno oviro za digitalizacijo³. Indeks Digitalnega

1 Dostopno prek <https://www.informacijska-druzba.org>.

2 Dostopno prek <https://www.informacijska-druzba.org/clanice/>.

3 Vir: UMAR poročilo o produktivnosti 2020 (str. 75). Dostopno prek https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/Porocilo_o_produkktivnosti/2020/slovenski/

gospodarstva in družbe (DESI) za leto 2020 ugotavlja, da je uporaba internetnih storitev v Sloveniji pod povprečjem EU. Delež prebivalcev, ki niso še nikoli uporabljali interneta, se sicer še naprej zmanjšuje (z 18 % v letu 2017 na 13 % v letu 2019), vendar ostaja nad povprečjem EU (9 %)⁴.

Izboljšanje e-vključenosti in digitalne pismenosti

2) *Da Ministrstvo za javno upravo do sredine leta 2021 objavi javni razpis za izboljšanje e-vključenosti ranljivih skupin in podeželja, ki ga bodo izvajale nevladne organizacije s ciljem usposobiti ciljne skupine za življenje v digitalni družbi.*

Utemeljitev: Država Slovenija je v strategijo Digitalna Slovenija 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe zapisala ukrep Podpora projektom digitalnega opismenjevanja in e-vključenosti v vrednosti milijon evrov⁵, ki pa se ne izvaja. Statistični urad RS (oktober 2020)⁶ ugotavlja, da je bil v starostni skupini 65–74-let delež rednih uporabnikov interneta v 1. četrtletju 2020 najmanjši (51 %). Delež takih, ki interneta do zdaj še niso uporabljali, pa največji (44 %). Slovenija na indeksu Digitalnega gospodarstva in družbe (DESI) za leto 2020 ostajajo pod povprečjem EU pri osnovnih digitalnih spretnostih in znanjih. Samo 55 % prebivalcev v starosti od 16 do 74 let ima vsaj osnovne digitalne spretnosti in znanja (v celotni EU pa 58 %)⁷.

Digitalna javna uprava po meri državljana

3) *Da se v Načrt za okrevanje in odpornost vključijo strateški državni projekti za vzpostavitev dostopnih in uporabnikom prijaznih storitve e-uprave za državljanke, ki bodo zagotavljale udeležbo državljanov pri odločanju in krepiti preglednosti delovanja države.*

4) *Da se sistematično promovira uporabo digitalnih potrdil s ciljem povečati delež uporabnikov digitalnih potrdil v populaciji (za npr. 10%). Pri promociji bi imeli pomembno vlogo nevladne organizacije in prostovoljci.*

5) *Da se v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo organizira hekaton nevladnih organizacij za razvoj odprtokodnih in uporabnikom prijaznih rešitev e-uprave.*

Utemeljitev: Slovenija se na indeksu e-participacije Združenih narodov za leto 2020, ki meri e-dostop do informacij, e-posvetovanje z deležniki ter sooblikovanje politik in storitev, nahaja na 12. mestu v EU⁸. Indeks Digitalnega gospodarstva in družbe (DESI) za leto 2020 ugotavlja, da samo 59 % slovenskih uporabnikov interneta aktivno uporablja storitve e-vlade v primerjavi s povprečno 67 % v EU⁹.

Digitalizacija zdravstva

6) *Da se v proces digitalizacije zdravstva, eZdravja in Zdravje na daljavo vključi nevladni sektor.*

7) *Da se v Strateški svet za digitalizacijo vključi predstavnik nevladnega sektorja za področje digitalizacije zdravstva, eZdravja in Zdravje na daljavo.*

[PoP_2020_splet.pdf](#).

4 Vir: DESI indeks 2020 (str. 10). Dostopno prek https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66956.

5 Vir: Strategija Digitalna Slovenija 2020 (str. 39).

6 Dostopno prek <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9136>.

7 Vir: DESI indeks 2020 (str. 8). Dostopno prek https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66956.

8 Vir: ZN indeks e-participacije. Dostopno prek <https://publicadministration.un.org/egovkb/Data-Center>.

9 Vir: DESI indeks 2020 (str. 13). Dostopno prek https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66956.

8) Da se pripravi in izvede projekt "Digitalni karavan" - kombi (avtobus) z nameščeno ustrezno računalniško in programsko opremo ter aplikacijami, ki bi prebivalce na podeželju usposabljal za uporabo digitalnih tehnologij, še posebej za storitve e-zdravja.

Utemeljitev: Dokazano je, da so storitve zdravja na daljavo neobhodne, da delujejo in podpirajo javno zdravstvo. Kako hitro in nestresno jih bo uporabnik sprejel, je v veliki meri odvisno tudi od promocije na strani nevladnih organizacij. Vizija nevladnih organizacij je, da je storitev po meri uporabnika, da se počuti varno in da je njegova izkušnja čim bolj pozitivna. Vizija gospodarstva je izdelek/storitev, ki si jo uporabniki/kupci želijo, jo potrebujejo in ostajajo dolgoročni uporabniki. Zato nevladne organizacije (skupaj z gospodarstvom) pomembno prispevajo k oblikovanju trga. Nevladne organizacije (v partnerstvu z gospodarstvom) pomembno vplivajo na pozitiven sprejem tehnologij, vključno s storitvami eZdravja.

ZAKLJUČEK

Vsakdanji zapisi življenjskih situacij ljudi na družbenih omrežjih in poročanje medijev v času epidemije novega koronavirusa so razkrili različne pomanjkljivosti in vrzeli digitalizacije v Sloveniji. Težave so pojavile takoj na začetku karantene, ko se je pokazalo, da šolarji iz ranljivih skupin prebivalstva niso imeli računalnikov za učenje na daljavo in/ali dostopa do interneta ter da starejši v domovih za ostarele niso imeli komunikacijskih naprav za pogovore na daljavo. Sledile so ovire pri uporabi javnih e-storitev in e-vsebin, ki niso v zadostni meri prilagojene slepim in gluhim ter ostalim skupinam z oviranostmi. Do izraza je prišla tudi pomanjkljiva digitalizacija različnih upravnih storitev, katerih še vedno ni mogoče v celoti opraviti po elektronski poti.

V Mreži NVO-VID smo ob mednarodnem dnevu telekomunikacij informacijske družbe pozvali Vlado Republike Slovenije¹⁰, da zagotovi javne e-storitve in e-vsebine, ki bodo omogočile prebivalcem Slovenije lažje življenje v obdobjih fizične distance. Mreža je prav tako pozvala vlado, da podpre prizadevanja za dostopne informacijsko-komunikacijske tehnologije in javne digitalne storitve za vse ranljive skupine ter sprejme ukrepe za spodbujanje neformalnega učenja digitalnih kompetenc med prebivalci Slovenije.

S tem pozivom, podkrepljenim s konkretnimi predlogi, se nevladne organizacije obračamo na Strateški svet za digitalizacijo. Pričakujemo, da bo strateški svet prisluhnil predlogom in njihovim utemeljitvam ter se nanje odzval v primernem roku. Prav tako pričakujemo, da bo strateški svet omogočil vključitev nevladnih organizacij v svoje aktivnosti.

Za dodatne informacije in pojasnila smo vam na voljo na e-naslovu simon.delakorda@inepa.si.

S spoštovanjem,

mag. Simon Delakorda, koordinator zagovorništva
Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo (NVO-VID)
<https://www.informacijska-druzba.org>

¹⁰ Dostopno prek <https://www.informacijska-druzba.org/2020/05/17/koronavirus-vrzeli-digitalizacije-slovenije-e-vescine-e-storitve-e-vsebine/>.